

---

10 – PRÍTOMNÝ ČAS JEDNODUCHÝ

Vyjadruje dej všeobecne platný či opakovaný v prítomnosti. Tvorí sa infinitívom, iba 3. osoba jednotného čísla priberá koncovku *-s* či *-es*.

Ak sa končí infinitív slovesa na samohlásku či znelú spoluhlásku, vyslovuje sa v 3. osobe jednotného čísla *-z* (he sees, he begins); ak sa končí infinitív na neznelú spoluhlásku (p, t, k, f), vyslovuje sa v 3. osobe jednotného čísla *-s* (he puts, she works); ak sa končí infinitív na vyslovenú sykavku, vyslovuje sa v 3. osobe j. č. *-iz* (he kisses, she watches).

Ak končí sloveso v infinitíve na *-y*, ktorému predchádza spoluhláska, *-y* sa v 3. osobe j.č. mení na *-ie* (carry – he carries); ale ak predchádza *-y* samohláska, k zmene nedochádza (play – he plays).

Je potrebné si pamätať výnimky v pravopise i výslovnosť u týchto slovies:

I do – he does /čítame *daz*/

I go – he goes /čítame *gouz*/

I say – he says /čítame *sez*/

Pretože prítomný čas jednoduchý vyjadruje opakovanú činnosť, v týchto vetách sa stretávame s príslovkou frekvencie deja (usually, often, always, sometimes, never, seldom, rarely, normally). Táto príslovka stojí za slovesom *be* a *pomocnými slovesami* (*will, shall, would, could, should, can, must, may*):

He is always happy to meet you. (*On je vždy šťastný, keď sa s tebou stretne.*)

She can never get up in time. (*Ona nikdy nemôže vstať včas.*)

Avšak táto príslovka naopak stojí *pred slovesami významovými*:

He often goes for a walk to the park. (*On často chodí na prechádzku do toho parku.*)

They sometimes visit their relatives in Moravia. (*Oni niekedy navštevujú svojich príbuzných na Morave.*)

Otázka vzťahujúca sa k všeobecnej či opakovanej situácii sa tvorí pomocou slovesa *do*:

Do you like black tea? (*Máš rád čierny čaj?*)

Does she go to work? (*Chodí ona do práce?*)

Významové sloveso po pomocnom *do* je vždy v infinitíve bez *to*. Kladná odpoveď na otázku

Do you like cats? je: Yes, I do; záporná odpoveď na túto otázku: No, I don't.

Pomocné sloveso *do* sa používa tiež pri slovese *have* (*vlastniť*) pre opakovaný dej.

Porovnajte:

Have you got time now? (*Máš teraz čas?*)

Do you have time on Saturdays? (*Mávaš čas v sobotu?*)

Pomocou *do* sa pýtame pri slovese *have* tiež v prípade, že tvorí väzbu, vyjadrujúcu činnosť (have lunch, have a rest, have tea, have a shower atd.):

When do you have lunch? (*Kedy obedujete?*)

Do you often have a rest? (*Oddychujete často?*)

Do you have tea after lunch? (*Dávate si čaj po obede?*)

Pomocou *do* sa pýtame aj v prípade, keď *have to* je opisným tvarom pre modálne sloveso *must* a vzťahuje sa na opakovaný dej. Porovnajte:

Have you got to do it now? (*Musíte to robiť teraz?*)

Do you have to do it so often? (*Musíte to robiť tak často?*)

V americkej angličtine platí pre všetky varianty otázka *do you have ...?*

Zápor v prítomnom čase jednoduchom vyjadrujeme pomocou *do + not*. Hovorovo sú používané 2 skrátené tvary: *I don't go*, *he doesn't go*. Tvary *don't* alebo *doesn't* sú i stručnou zápornou odpoveďou na otázku pomocou *do*:

Do you like fish? No, I don't. (*Máš rád ryby? Nie, nemám.*)

Does Jane know your friend? No, she doesn't. (*Pozná Jana tvojho priateľa? Nie, nepozná.*)

Don't či *doesn't* môže stáť na začiatku zápornej otázky, vyjadrujúcej údiv:

Don't you know him? (*Čože? Ty ho nepoznáš?*)

Doesn't she visit her grandfather? (*Vari ona nenavštevuje svojho dedka?*)

Pomocné *do* sa používa i v otázkach uvádzaných opytovacími príslovkami *where*, *when*, *why*:

Where do you go shopping? (*Kam chodíte nakupovať?*)

When do you get up? (*Kedy vstávate?*)

Why does she help him? (*Prečo mu pomáha?*)

Pomocné sloveso *do* sa vždy používa pri tvorbe *predmetových otázok* vzťahujúcich sa na opakovaný či všeobecne platný dej. Tieto otázky začíname opytovacím zámenom *who* (*pre osoby*), *what* (*pre neživotné*), či *which* (*pre osoby pri výbere z určitého počtu*) a na konci vety býva predložka (pádová alebo tvoriaca väzbu so slovesom); ak predchádza *who* predložka, má predmetový tvar *whom*:

For whom do you make it? or

Who do you make it for? (*Pre koho to vyrábate?*)

What do you often think about? (*O čom často premýšľaš?*)

Which of you ate it? (*Kto z vás to jedol?*)

Which country does he come from: Germany or Austria? (*Z ktorej zeme pochádza: z Nemecka alebo z Rakúska?*)

Od predmetovej otázky sa líši *podmetová kladná otázka*, v ktorej sa pomocné *do* nepoužíva.

Who knows him here? (*Kto ho tu pozná?*) Ale

Who doesn't know him here? (*Kto ho tu nepozná?*)

---

11 – PRÍTOMNÝ ČAS PRIEBEHOVÝ

Vyjadruje tieto situácie:

- 1) súčasný priebeh viacerých dejov v prítomnosti
- 2) priebeh alebo trvanie deja v prítomnosti
- 3) blízku budúcnosť vyjadrujúcu istotu (situácia pripravená vopred, budúci program)
- 4) kritika správania sa
- 5) dočasný stav (dej zatiaľ prebiehajúci)

Prítomný priebehový čas sa tvorí príslušným tvarom slovesa *be* a *prítomným prídavným významového slovesa*. Prítomné prídavné významových slovies sa tvorí pridaním *-ing* k infinitívu. Pokiaľ končí infinitív na tzv. nemé *-e*, nemôže sa predchádzajúca spoluhláska zdvojiť:

come – coming

write – writing

Pokiaľ je na konci zoskupenia *spoluhláska-prízvučná samohláska-spoluhláska*, koncová spoluhláska sa zdvojuje:

sit – sitting

begin – beginning

beg – begging

swim – swimming

stop – stopping

run – running

Ak sú na konci slovesa samohlásky *-ie*, mení sa na *-y*:

die – dying (*zomrieť*)

lie – lying (*ležať, klamať*)

Ak je koncová slabika prízvukná a sloveso končí na *-r* a *-t*, tieto spoluhlásky sa zdvojujú:

refer – referring (*radiť k*)

permit – permitting (*dovoliť*)

V britskej angličtine sa zdvojuje aj koncové *-l*:

travel – travelling (*cestovať*)

cancel – cancelling (*škrtať, rušiť*)

Niektoré príklady viet v priebehovom prítomnom čase:

What are you doing? I am working. (*Čo robíte? Pracujem.*)

He isn't learning, is he? (*On sa neučí, že nie?*)

Are they having lunch? No, they aren't. (*Obedujú? Nie.*)

What are you doing? I am making lunch, and my son is learning. (*Čo robíte? Ja varím obed a syn sa učí.*)

I am visiting my uncle next Saturday. (*Navštívim svojho strýka budúcu sobotu.*)

Where are you going on holiday this summer? (*Kam pôjdeš na dovolenku toto leto?*)

I am using my father's car until mine is repaired. (*Používam auto svojho otca, pokiaľ moje nebude opravené.*)

I am studying languages. (*Študujem v súčasnej dobe jazyky.*)

He is always losing his things. (*On stále stráca svoje veci.*)

She is always coming late to work. (*Ona stále prichádza neskoro do práce.*)

Pribehové časy tvoria v angličtine iba tzv. *slovesá dejové*, ktoré vyjadrujú činnosť.

Slovesá stavu používajú iba jednoduché časy. Patria sem tieto skupiny slovíes:

slovesá zmyslové:

see (*vidieť*), hear (*počuť*), notice (*všimnúť si*), feel (*vnímať hmatom*), smell (*vnímať čuchom*), taste (*vnímať chuťou*), recognize (*rozpoznať*)

slovesá pocitové:

want (*chcieť*), wish (*priať si*), like (*mať rád*), dislike (*nemať rád*), hate (*neznášať*), love (*milovať*), care (*starat' o*), refuse (*odmietat'*), fear (*báť sa*), forgive (*odpustiť*), need (*potrebovať*)

slovesá myslenia:

think (*myslieť*), know (*poznať*), consider (*považovať za*), hope (*dúfať*), understand (*rozumieť*), believe (*verit'*), intend (*zamýšľať*), mean (*mieniť*), suppose (*predpokladať*)

slovesá vlastníctva:

owe (*dlhovať*), own (*vlastniť*), belong (*patrit'*), possess (*vlastniť*)

a ďalšie slovesá:

seem (*zdať sa*), realize (*uvedomovať si*), remember (*pamätať si*), deserve (*zaslúžiť si*), forget (*zabudnúť*), contain (*obsahovať*), consist (*skladať sa*), concern (*týkať se*), depend (*závisieť*), find (*nájsť*), last (*trvať*)

---

12 – BUDÚCE ČASY

Budúcnosť je možné v angličtine vyjadriť rôznym spôsobom; záleží na postoji hovorca k budúcemu.

- 1) **Prítomný priebehový** čas vyjadruje blízkú budúcnosť, ktorá je už pripravená, naprogramovaná či dohodnutá. Tento čas vyjadruje istotu, že sa niečo stane:

What are you doing tomorrow? (*Čo budete robiť zajtra?*)

I am leaving on business to London. (*Odchádzam služobne do Londýna.*)

- 2) Budúci čas vyjadrený pomocou **will (shall)** vyjadruje budúcnosť, ktorá nezávisí od našich plánov, znamená našu predstavu o budúcnosti, iba predpoklad či istú mieru neistoty, že sa niečo stane. Táto neistota býva vyjadrená slovami I think, I believe, I expect, I suppose, I wonder, perhaps (maybe).

Tento budúci čas vyjadruje tiež *okamžité rozhodnutie* pre nejakú činnosť.

Pomocné sloveso *shall* je možné využiť v 1. osobe jednotného a množného čísla jednak ako budúci čas, pravdaže stále viac sa nahradzuje výrazom *will*, ktorý sa v modernej angličtine používa už vo všetkých osobách. *Shall* sa viac používa v zmysle mám *niečo* robiť ako budem *niečo* robiť.

Po *will (shall)* nasleduje infinitív významového slovesa bez *to*. Otázku tvoríme inverziou a so záporom not vznikajú skrátene tvary:

I will not – I won't

I shall not – I shan't

Will they come at 6? Yes, they will. No, they won't. (*Prídu o 6 hodine? Áno, prídu. Nie, neprídu.*)

Shall we visit our teacher? (*Navštívime nášho učiteľa? Máme navštíviť nášho učiteľa?*)

When will you know his opinion? (*Kedy budete poznať jeho názor?*)

I hope you will be satisfied. (*Dúfam, že budete spokojný.*)

I don't think she will come. (*Nemyslím si, že príde.*)

Perhaps they will help you. (*Možno, že vám pomôžu.*)

Are you hungry? Yes, I am. I'll make something to eat. (*Máš hlad? Áno, mám. Urobím niečo na jedenie.*)

I am cold. Well, I'll close the window. (*Je mi zima. Tak ja zatvorím to okno.*)

V 2. osobe rozlišujeme zdvorilú *žiadosť* od *zistovacej otázky* tak, že pri žiadosti po *will* nasleduje *jednoduchý infinitív*, zatiaľ čo pri otázke nasleduje po *will* *priebehový infinitív*:

Will you come to my party? (*Prídeš, prosím, na môj večierok? = zdvorilá žiadosť*)

Will you be coming to my party? (*Prídeš na môj večierok? = zistovacia otázka*)

- 3) Vázba **be going to** vyjadruje *úmysly, plány, ciele, predsavzatia* do budúcnosti. Ďalej môže vyjadrovať tzv. *nezvratnú budúcnosť*, ktorá vyplýva z prítomnosti.

I am not going to celebrate my birthday this year. (*Nemám v úmysle sláviť tento rok svoje narodeniny.*)

What are you going to do after school? (*Čo zamýšľate robiť po škole?*)

A blind man is walking down the street. There is a hole in front of him. He is going to fall into the hole. (*Slepý muž kráča ulicou. Pred ním je jama. On spadne do tej jamy.*)

Look! The sky is overcast. Yes, it is going to rain. (*Pozri! Nebo je zatiahnuté. Áno, bude pršať.*)

I am going to study more next year. (*Nasledujúci rok budem viac študovať.*)

- 4) **Prítomný čas jednoduchý** sa používa pre budúcnosť časovo obmedzenú podľa časového plánu (cestovný poriadok, rozvrh schôdzí atď.):

My train leaves at 4 p.m. (*Môj vlak odchádza o 4 poobede.*)

Our company's meetings are every second Friday at 2 p.m. (*Schôdze našej spoločnosti budú každý druhý piatok o 2 poobede.*)

Môže vyjadrovať tiež počiatočnú a konečnú fázu deja či pohyb:

I start studying languages this September. (*Začnem či Začínam študovať jazyky tento rok v septembri.*)

I come back to London in June. (*Vrátim či Vraciam sa do Londýna v júni.*)

I finish my book in half a year. (*Dokončím svoju knihu za pol roka.*)

Tieto vety je možné však preložiť tiež prítomným priebehovým časom či väzbou *be going to*, prípadne *i will* – záleží na širšej súvislosti.

- 5) **Predbudúci čas** sa tvorí väzbou *will + minulý infinitív* významového slovesa:

I will have written

Používa sa, keď chceme vyjadriť, že jeden dej v budúcnosti skončí do určitého termínu:

I will have learned driving a car by next summer. (*Naučím sa šoférovať auto do nasledujúceho leta.*)

She will have made dinner in half an hour. (*Ona urobí večeru za pol hodiny.*)

Predbudúci čas vyjadruje dej, ktorý bude dokončený pred začiatkom ďalšieho budúceho deja:

When I come home tomorrow, my flat will have been decorated. (*Až prídem zajtra domov, môj byt už bude vymalovaný.*)

When we arrive there, they will have gone. (*Až tam prídeme, oni už budú preč.*)

By next year I'll have been living here for 16 years. (*Nasledujúci rok tu budem bývať už 16 rokov.*)

